



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2019. szeptember 5.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a tartással kapcsolatos ügyekben – 4/2009/EK rendelet – A 3. cikk a) és d) pontja, valamint az 5. cikk – Kiskorú gyermek szülei házasságának felbontására, valamint szülői felelősség és az e gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására vonatkozó három közös kérelmet elbíráló bíróság – A házasság felbontásával kapcsolatos joghatóság megállapítása és a szülői felelősséggel kapcsolatos joghatóság hiányának megállapítása – A tartási kötelezettség megállapítására vonatkozó kérelem elbírálására vonatkozó joghatóság – Az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti azon bíróság, amely előtt az alperes megjelent”

A C-468/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Judecătoria Constanța (constanței helyi bíróság, Románia) a Bírósághoz 2018. július 18-án érkezett, 2018. július 11-i határozatával terjesztett elő az

R

és

P

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök, F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund (előadó) és L. S. Rossi bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a román kormány képviseletében C. Canțar, E. Gane és A. Voicu, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Calciu avocate,

* Az eljárás nyelve: román.

a főtanácsnok indítványának a 2019. július 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 7., 1. o.; helyesbítések: HL 2011. L 131., 26. o.; HL 2013. L 8., 19. o.; HL 2013. L 281., 29. o.) 3. cikke a) és d) pontjának, valamint 5. cikkének az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az Egyesült Királyságban lakóhellyel rendelkező R és a Romániában lakóhellyel rendelkező P között házasság felbontása, a kiskorú gyermekük tartására vonatkozó tartásdíj megfizetése, valamint a szülői felelősség megállapítása iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2201/2003/EK rendelet

- 3 A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.) (5) és (12) preambulumbekkezdése szerint:

„(5) Annak érdekében, hogy minden gyermek számára egyenlőséget biztosítsanak, e rendelet kiterjed a szülői felelősségre vonatkozó valamennyi határozatra, beleértve a gyermek védelmére vonatkozó intézkedéseket is, függetlenül attól, hogy azok házassági jogi eljáráshoz kapcsolódnak-e.

[...]

- (12) Ezen rendeletben megállapított szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen: A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján. Ez azt jelenti, hogy a joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve azokat a bizonyos eseteket, amikor megváltozik a gyermek tartózkodási helye, vagy ha a szülői felelősséget gyakorlók között megállapodás jön létre.”
- 4 E rendelet 1. cikke a következőképpen rendelkezik:
„(1) Ezt a rendeletet a bíróság jellegétől függetlenül az alábbiakkal kapcsolatos polgári ügyekben kell alkalmazni:
a) a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése;
b) a szülői felelősség megállapítása, gyakorlása, átruházása, korlátozása vagy megszüntetése.

[...]

(3) Ez a rendelet nem alkalmazható:

[...]

e) a tartási kötelezettségre;

[...]”

5 Az említett rendelet 2. cikkének 7. pontja értelmében:

„E rendelet alkalmazásában:

7. »szülői felelősség«: egy gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jog és kötelesség, amelyet valamely természetes vagy jogi személy határozat, jogszabály hatálya, illetve jogilag kötelező [helyesen: hatályos] megállapodás útján gyakorol. A szülői felelősség magában foglalja a felügyeleti jogot és a láthatási jogot is”.

6 Ugyanezen rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a házasság felbontásával kapcsolatos ügyekben annak a tagállamnak a bírósági rendelkeznek joghatósággal, amelynek mindkét házastárs állampolgára.

7 A 2201/2003 rendelet 8. cikke értelmében:

„(1) Egy tagállam bírósági joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésékor az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdést a 9., 10. és 12. cikk rendelkezéseire figyelemmel kell alkalmazni.”

8 E rendeletnek a „Megállapodás a joghatóságról” című 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése iránti kérelemben [helyesen: kérelem tekintetében] a 3. cikk alapján joghatósággal rendelkező tagállam bírósági akkor rendelkezik joghatósággal az adott kérelemmel összefüggő, szülői felelősségre vonatkozó ügyekben is, amennyiben:

a) legalább az egyik házastárs a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősséget gyakorol;

és

b) a házastársak és a szülői felelősség gyakorlói kifejezetten vagy más egyértelmű módon elfogadták a bíróságok joghatóságát a bíróság megkeresésének időpontjában, és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja.

[...]”

A 4/2009 rendelet

- 9 A 4/2009 rendelet (1) és (2) preambulumbekkezdése szerint e rendelet a határokon átnyúló hatású polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos intézkedések elfogadására irányul, és többek között a tagállamokban alkalmazandó kollíziós, illetve joghatóságra vonatkozó szabályok összeegyeztethetőségének előmozdítására irányuló intézkedések elfogadását tűzi ki célul.

- 10 A 4/2009 rendelet (9) preambulumbekkezdése szerint:

„A tartásra jogosultak számára lehetővé kell tenni, hogy ügyükben a tagállamokban nehézség nélkül kerüljön sor határozathozatalra, és a határozat a többi tagállamban további alaki követelmények nélkül automatikusan végrehajtható.”

- 11 E rendelet (15) preambulumbekkezdése kimondja:

„A tartásra jogosultak érdekeinek védelme érdekében, valamint a megfelelő uniós igazságszolgáltatás előmozdítása céljából ki kell igazítani a [polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i] 44/2001/EK [tanácsi] rendeletből [HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.] eredő, joghatóságra vonatkozó szabályokat. Az a körülmény, hogy az alperes szokásos tartózkodási helye egy harmadik államban van, már nem zárhatja ki a közösségi joghatósági szabályok alkalmazását, és ezentúl nem lehetséges a nemzeti jog joghatósággal kapcsolatos szabályaira való utalás sem. Ennek következtében e rendeletben meg kell határozni, hogy a tagállamok bíróságai mely esetekben gyakorolhatnak szubszidiárius joghatóságot.”

- 12 Az említett rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja értelmében „jogosult” „minden olyan természetes személy, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít”.

- 13 Ugyanezen rendelet 3. cikke a következőket írja elő:

„A tagállamokban tartási kötelezettség tárgyában joghatósággal rendelkezik:

- a) az a bíróság, amelynek illetékességi területén az alperes szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
- b) az a bíróság, amelynek illetékességi területén a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
- c) az a bíróság, amely saját joga alapján a személyi állapottal kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik, amennyiben a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem az ügyben járulékos jellegű, kivéve ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul, vagy
- d) az a bíróság, amely saját joga alapján a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik, amennyiben a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem az ügyben járulékos jellegű, kivéve ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul.”

- 14 A 4/2009 rendeletnek „Az alperes megjelenésén alapuló joghatóság” című 5. cikke szerint:

„E rendelet egyéb rendelkezései alapján fennálló joghatóságtól eltekintve, valamely tagállamnak az a bírósága rendelkezik joghatósággal, amely előtt az alperes perbe bocsátkozik. Ez a szabály nem alkalmazható, amennyiben az alperes a bíróság joghatósága hiányának kifogásolása céljából jelent meg a bíróságon.”

- 15 E rendeletnek „A joghatóság vizsgálata” című 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben valamely tagállam bíróságánál olyan eljárást kezdeményeznek, amely tekintetében e rendelet értelmében nem rendelkezik joghatósággal, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát.”

A román jog

- 16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a román bíróságoknak hivatalból kell vizsgálniuk a joghatóságukat. A joghatóságot megállapító tagállami bíróság joghatóságának hiányára ugyanakkor az eljárás bármely szakaszában hivatkozhat bármelyik fél, és az köteles e kifogást megvizsgálni.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 R és P román állampolgárok 2015. augusztus 15-én Romániában kötöttek házasságot. R és P egy 2015. november 8-án Belfastban (Egyesült Királyság) született gyermek anyja, illetve apja, ahol a különválásukat megelőzően éltek.
- 18 Amikor 2016-ban különváltak, P, az apa, visszatért Romániába, míg R, az anya, Belfastban maradt a gyermekkel.
- 19 A 2016. szeptember 29-i keresetlevelével R eljárást indított P ellen a Judecătoria Constanța (constanțai helyi bíróság, Románia) előtt a házasság megszűnése, a gyermek nála történő elhelyezése; a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlásának engedélyezése, valamint aziránt, hogy P-t kötelezzék a gyermek vonatkozásában fennálló tartásdíj megfizetésére.
- 20 P vitatta az ekként eljáró, kérdést előterjesztő bíróság joghatóságát.
- 21 A 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján e bíróság a házasság felbontása iránti kérelem elbírálása tekintetében a házastársak állampolgársága miatt megállapította joghatóságát.
- 22 2017. június 8-án azonban az említett bíróság úgy határozott, hogy a szülői felelősség anya általi gyakorlása és a gyermek nála történő elhelyezése iránti kérelmet különválasztja a gyermek vonatkozásában fennálló tartásdíj megfizetése iránti kérelemtől. Következésképpen két új eljárást indított e két kérelem tárgyában.
- 23 Az első, a szülői felelősség gyakorlására irányuló kereseti kérelmet illetően a kérdést előterjesztő bíróság – miután megállapította, hogy a joghatóság kiterjesztésének a 2201/2003 rendelet 12. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételei, ideértve a gyermek mindenek felett álló érdekére vonatkozó feltételt is, nem teljesülnek – megállapította joghatóságának hiányát. E bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy a 2201/2003 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Egyesült Királyság bíróságai rendelkeznek joghatósággal e kérelem elbírálására, mivel a gyermek születése óta e tagállamban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel. A felek nem nyújtottak be fellebbezést azon határozat ellen, amelyben a kérdést előterjesztő bíróság megállapította az ezzel kapcsolatos joghatósága hiányát.
- 24 Ami a második kereseti kérelmet illeti, amely a gyermek vonatkozásában fennálló tartásdíj apa általi megfizetésére vonatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontja értelmében az alperes szokásos tartózkodási helye alapján megállapította joghatóságát. A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy bár P megjelent előtte, és nem terjesztett elő e kérelem tekintetében joghatóság hiányára vonatkozó kifogást, R-hez hasonlóan azt kívánja, hogy e bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelem útján terjesszen kérdést a Bíróság elé e tárgyban.

- 25 A kérdést előterjesztő bíróság osztja a jogvitában részt vevő feleknek a saját joghatóságára vonatkozó kétélyeit, és pontosítja, hogy a román jog értelmében az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálhatja joghatóságát. Az kérdéses számára, hogy a 2015. július 16-i A ítéletből (C-184/14, EU:C:2015:479) az következik-e, hogy ha egy adott bíróság rendelkezik joghatósággal arra, hogy egy kiskorú gyermek szülei közötti házasság felbontása tárgyában határozatot hozzon, és egy másik bíróság rendelkezik joghatósággal arra, hogy az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség tárgyában határozatot hozzon, akkor kizárólag ez utóbbi bíróság rendelkezik joghatósággal arra, hogy az e gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség tárgyában határozatot hozzon.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy különösen a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontja (amely az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti bíróságot jelöli ki), e rendelet 3. cikkének d) pontja (amely a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkező bíróságot jelöli ki), és az említett rendelet 5. cikke (amely azon bíróság joghatóságát jelöli, amely előtt az alperes megjelent, anélkül hogy a joghatóság hiányát kifogásolta volna) közötti kapcsolat kérdéses számára.
- 27 E körülmények között határozott úgy a Judecătoria Constanța (constanțai helyi bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Abban az esetben, ha valamely tagállam bíróságához olyan egységes keresetet nyújtanak be, amely három kereseti kérelmet tartalmaz, vagyis a kiskorú gyermek szülei házasságának felbontása, az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség megállapítása és a gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelmet, értelmezhetők-e úgy a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontjában, 3. cikkének d) pontjában és 5. cikkében foglalt rendelkezések, hogy a házasság felbontásáról döntő bíróság – amely egyúttal az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság és amely előtt az alperes megjelent – határozhat a gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelemről, jóllehet a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség tekintetében megállapította joghatóságának hiányát, vagy a gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelemről csak az a bíróság határozhat, amely a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó kereseti kérelem tekintetében joghatósággal rendelkezik?
- 2) A nemzeti bírósághoz fordulást illetően ugyanabban az esetben a gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelem a szóban forgó rendelet 3. cikkének d) pontja értelmében megőrzi-e járulékos jellegét a szülői felelősség megállapítására irányuló kérelemhez képest?
- 3) A második kérdésre adott nemleges válasz esetén a gyermek mindenek felett álló érdeke-e az, hogy valamely tagállam joghatósággal rendelkező bírósága a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontja alapján határozzon az azon házasságból származó gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelemről is, amelynek felbontását kéri, figyelemmel arra, hogy e bíróság a szülői felügyelet gyakorlása tekintetében megállapította joghatóságának hiányát, jogerős ítéletben elismerve, hogy nem teljesültek a [2201/2003 rendelet] 12. cikkében foglalt feltételek?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 28 Három kérdésével, amelyeket együtt kell vizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) és d) pontját, valamint 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha valamely tagállam bíróságához három közös kérelmet nyújtanak be, amely kiskorú gyermek szülei házasságának felbontására, az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség megállapítására és az e gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítására irányul, a házasság felbontásáról döntő bíróság – amely megállapította joghatóságának hiányát a szülői felelősséggel kapcsolatos kérelem tekintetében – mégis joghatósággal rendelkezik az említett gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítására iránti kérelem elbírálására, amennyiben e bíróság egyben az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság, amely előtt az alperes megjelent, vagy az e

gyermekre vonatkozó tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelemről csak az a bíróság határozhat, amely a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó kereseti kérelem tekintetében joghatósággal rendelkezik?

- 29 A 4/2009 rendelet „Általános rendelkezések” címet viselő 3. cikkének szövegéből kitűnik, hogy e rendelet a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben eljáró tagállami bíróságok tekintetében általános joghatósági okokat ír elő. Ezen okok vaglyagosak, amint azt az egyes okok ismertetése mögött a „vagy” kötőszó használata mutatja (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i A ítélet, C-184/14, EU:C:2015:479, 34. pont).
- 30 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mivel a 4/2009 rendelet célja, amely – amint az a (15) preambulumbekzdéséből kitűnik – a tartási kötelezettséggel kapcsolatos keresetben részt vevő leggyengébb félnek tekintett tartásra jogosult érdekeinek védelme, az említett rendelet 3. cikke biztosítja a jogosult számára azon lehetőséget, hogy a kérelmét az e rendelet 3. cikkének a) pontjában foglalt joghatósági okoktól eltérő okokat választva nyújtsa be, amennyiben kérelmezőként jár el (lásd ebben az értelemben: 2004. január 15-i Blijdenstein ítélet, C-433/01, EU:C:2004:21, 29. pont; 2014. december 18-i Sanders és Huber ítélet, C-400/13 és C-408/13, EU:C:2014:2461, 27. és 28. pont).
- 31 A tartásra jogosult tehát benyújthatja kérelmét a 3. cikk a) pontja értelmében az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti bírósághoz, vagy az említett cikk b) pontja értelmében a jogosult saját tartózkodási helye szerinti bírósághoz, vagy pedig ugyanezen cikk c) és d) pontja értelmében – akkor, ha a tartási kötelezettséggel kapcsolatos igény a főköveteléshez képest járulékos jellegű – személyi állapottal kapcsolatos ügyekben, így a házasság felbontása ügyében (a c) pont), vagy a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben (a d) pont) azon bírósághoz, amely e kerestek egyikének elbírálására joghatósággal rendelkezik.
- 32 A 4/2009 rendelet 5. cikke egyébiránt azon tagállami bíróság joghatóságát írja elő, amely előtt az alperes megjelenik, kivéve, ha az alperes megjelenésének célja e joghatóság hiányának kifogásolása. Így amint az „[e] rendelet egyéb rendelkezései alapján fennálló joghatóságtól eltekintve” kifejezésből következik, e cikk az alapesetben alkalmazandó joghatósági okot írja elő, ha különben az e rendelet 3. cikkében foglalt okok nem alkalmazhatók.
- 33 Így az olyan esetben, mint amilyenről az alapügyben szó van, az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság, amelyhez a tartásra jogosult fordult, a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontja alapján joghatósággal rendelkezik a gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítása iránti kérelem elbírálására. E bíróság ezen rendelet 5. cikke alapján is joghatósággal rendelkezik azon bírósághoz, amely előtt az alperes anélkül jelent meg, hogy a joghatóság hiányát kifogásolta volna.
- 34 A kérdést előterjesztő bíróság azonban azt kívánja megtudni, hogy annak következtében, hogy megállapította joghatóságának hiányát a szülői felelősséggel – különösen a szülői felügyelet gyakorlásával és a felügyeleti joggal – kapcsolatos kérelem tekintetében, ideértve a gyermek tartózkodási helyére vonatkozó kérelmet is, nincs joghatósága a gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettséggel kapcsolatos kérelem elbírálására sem.
- 35 Amint az a jelen ítélet 23. pontjában kifejtésre került, e bíróság hangsúlyozza, hogy megállapította a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának hiányát azzal az indokkal, hogy nem teljesültek a joghatóság kiterjesztésének a 2201/2003 rendelet 12. cikkében előírt feltételei. Úgy véli továbbá, hogy e rendelet 8. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Egyesült Királyság bíróságai – ahol a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik – rendelkeznek joghatósággal. Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy e tagállam bíróságaihoz nem fordultak a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos kérelemmel.

- 36 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2015. július 16-i A ítélet (C-184/14, EU:C:2015:479) 40. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kiskorú gyermekek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem jellegénél fogva szorosan kapcsolódik a szülői felelősségre vonatkozó eljáráshoz. Ezen ítélet 43. pontjában a Bíróság azt is kifejtette, hogy a szülői felelősségre vonatkozó ügyek elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság az, amelyik legjobban értékelni tudja a gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelemmel kapcsolatos kérdéseket *in concreto*, és e bíróság tudja legjobban megállapítani az említett, a gyermek ellátásával és tanulmányaival kapcsolatos költségekhez való hozzájárulásra irányuló kötelezettség összegét, hozzáigazítva azt a felügyelet megállapított – közös vagy kizárólagos – módjához, a kapcsolattartási joghoz, e jog időtartamához, és más, az előtte folyamatban lévő eljárásban felhozott, a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos ténybeli elemekhez.
- 37 Érvelésének végén a Bíróság ezen ítélet 48. pontjában úgy határozott, hogy ha valamely tagállam bírósága előtt kiskorú gyermek szülei különválására vagy házasságuk felbontására vonatkozóan van eljárás folyamatban, és egy másik tagállam bírósága előtt pedig e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó eljárás van folyamatban, az ugyanezen gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem a szülői felelősségre vonatkozó eljárásban kizárólag járulékos jellegű a 4/2009 rendelet 3. cikkének d) pontja értelmében.
- 38 A 2015. július 16-i A ítéletből (C-184/14, EU:C:2015:479) azonban nem következik az, hogy amikor – az alapügyhöz hasonlóan – valamely bíróság megállapította joghatóságának hiányát a kiskorú gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség gyakorlására vonatkozó kereset elbírálására, és egy másik bíróságot jelölt ki, amely joghatósággal rendelkezik e kereset elbírálására, kizárólag az utóbbi bíróság rendelkezik minden esetben hatáskörrel az e gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló bármely kérelem elbírálására.
- 39 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a 2015. július 16-i A ítéletben (C-184/14, EU:C:2015:479) a Bíróság kizárólag a 4/2009 rendelet 3. cikkének c) és d) pontját értelmezte, az e rendelet 3. cikkében vagy 5. cikkében foglalt többi joghatósági okot nem. E többi joghatósági ok ebben az ügyben nem volt releváns, mivel az alapügy tényállásával ellentétben a házastársak – a tartásra jogosult gyermekek szülei – ugyanabban a tagállamban rendelkeztek szokásos tartózkodási hellyel, mint a gyermekeik, amint arra a főtanácsnok indítványának 52. pontjában rámutatott, és mivel az alperes egyébként kizárólag az eljáró bíróság joghatósága hiányának kifogásolása céljából jelent meg az említett bíróság előtt.
- 40 Következésképpen az, hogy valamely bíróság megállapítja joghatóságának hiányát a kiskorú gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség gyakorlására vonatkozó kereset elbírálására, nem érinti e bíróság arra irányuló joghatóságát, hogy a gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmekről határozzon, amennyiben e joghatóság – az alapügyhöz hasonlóan – alapulhat a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) pontján, vagy akár az 5. cikkén.
- 41 Ezt a megállapítást a 4/2009 rendelet rendszere és céljai is alátámasztják.
- 42 Ami a 4/2009 rendelet rendszerét illeti, a „Joghatóság” című II. fejezetében tartalmazza a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkező bíróság kijelölésére alkalmazandó összes szabályt. E rendelet (15) preambulumbekzdése e tekintetben kimondja, hogy ezentúl nem lehetséges a nemzeti jog joghatósággal kapcsolatos szabályaira való utalás sem, mivel az említett rendeletből eredő szabályokat kimerítő jellegűnek kell tekinteni.
- 43 Így, ha egy gyermekre vonatkozó tartási kötelezettséggel kapcsolatos kérelem tárgyában eljáró bíróság nem rendelkezik joghatósággal az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó kereset elbírálására, mindenekelőtt azt kell megvizsgálni, hogy e bíróság rendelkezik-e joghatósággal valamely másik címen e rendelet alapján (2018. január 16-i PM végzés, C-604/17, nem tették közzé, EU:C:2018:10, 33. pont; 2018. április 10-i CV végzés, C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, 55. pont).

- 44 Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a 4/2009 rendelet nem írja elő azt a lehetőséget a valamely rendelkezése alapján joghatósággal rendelkező és a kérelmet rendszerint elbíráló bíróság számára, hogy joghatóságáról egy olyan bíróság javára mondjon le, amely véleménye szerint alkalmasabb lenne e kérelem elbírálására, amint azt a 2201/2003 rendelet 15. cikke azt a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben lehetővé teszi.
- 45 Az ilyen értelmezés megfelel a 4/2009 rendelet jelen ítélet 31. pontjában hivatkozott céljának is. Amint arra a főtanácsnok az indítványának 59. és 61. pontjában rámutatott, az említett rendelet vagylagos és nem rangsorolt joghatósági okokat ír elő, amelyek a kérelmező választását részesítik előnyben.
- 46 E választásnak a tartásra jogosult védelme szempontjából fennálló jelentőségét tükrözi a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyv, amelyet az Európai Közösség nevében a 2009. november 30-i 2009/941/EK tanácsi határozat (HL 2009. L 331., 17. o.) hagyott jóvá, és amelyre vonatkozóan a Bíróság kiemelte, hogy szoros kapcsolatban áll a 4/2009 rendelettel (2018. június 7-i KP ítélet, C-83/17, EU:C:2018:408, 49. pont). A Bíróság ily módon megállapította, hogy e jegyzőkönyv *de facto* lehetővé teszi a tartásra jogosult számára a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmére alkalmazandó jog megválasztását, amikor úgy rendelkezik, hogy elsősorban az eljáró bíróság országa szerinti jog, és nem a jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga alkalmazandó, amikor a jogosult a kötelezett szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam illetékes hatóságához nyújtja be kérelmét (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 20-i Mölk ítélet, C-214/17, EU:C:2018:744, 31. és 32. pont).
- 47 A 4/2009 rendelet olyan értelmezése, amely szerint a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem elbírálására egyedül a szülői felelősség tárgyában joghatósággal rendelkező bíróság rendelkezik joghatósággal, a tartásra jogosult kérelmezőnek nem csak a joghatósággal rendelkező bíróság megválasztására, hanem ennél fogva a kérelmére alkalmazandó jog megválasztására irányuló lehetőségét is sértheti.
- 48 Olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben is szó van, meg kell állapítani, hogy a tartásra jogosult kiskorú kérelmezőt képviselő szülő azon kezdeti döntése, hogy az összes kérelmet ugyanazon bírósághoz nyújtja be, ellentétes az eljáró bíróság joghatóságának hiányára alapított, az alperes által felhozott kifogással, valamint az e bíróság által a szülői felelősségre vonatkozó kérelem tárgyában hozott, a 2201/2003 rendelet 12. cikke alapján joghatóságának hiányát megállapító határozattal.
- 49 Figyelembe véve annak kockázatát, hogy e szülőnek a tartási kötelezettséggel és a szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmét két különböző bírósághoz kell benyújtani, e szülő a gyermek mindenek felett álló érdekében kérheti a házasság felbontása iránti kérelem tárgyában eljáró bíróság előtt előterjesztett, tartási kötelezettségek megállapítására irányuló eredeti kérelmének visszavonását abból a célból, hogy a szülői felelősség tárgyában joghatósággal rendelkező bíróság joghatósága a tartással kapcsolatos e kérelem elbírálására is kiterjedjen.
- 50 Az említett szülő a gyermek mindenek felett álló érdekében ugyanakkor kérheti a gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettségre irányuló eredeti kérelmének a házasság felbontása iránti kérelem tárgyában eljáró bíróság előtti fenntartását is, amennyiben az egyben az alperes szokásos tartózkodási helye is.
- 51 Számos, a főtanácsnok által indítványának 65–71. pontjában említettekhez hasonló indok ösztönözheti a tartásra jogosult ilyen választását, különösen az eljáró bíróság országa szerinti jog – a jelen esetben a román jog – alkalmazásának lehetősége, az anyanyelvén való kifejezés könnyebbége, az esetlegesen mérsékelt eljárási költségek, az alperes hozzájárulási képességének az eljáró bíróság általi ismerete, valamint a végrehajtás alóli esetleges mentesülés.

- 52 Következésképpen az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 4/2009 rendelet 3. cikkének a) és d) pontját, valamint 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha valamely tagállam bíróságához olyan, három kérelmet magában foglaló keresetet nyújtanak be, amely kiskorú gyermek szülei házasságának felbontására, valamint az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség és az e gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányul, a házasság felbontásáról döntő bíróság – amely megállapította joghatóságának hiányát a szülői felelősséggel kapcsolatos kérelem tekintetében – mégis joghatósággal rendelkezik az említett gyermekre vonatkozóan fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem elbírálására, amennyiben ez a bíróság egyben az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti, vagy azon bíróság, amely előtt az alperes – e bíróság joghatósága hiányának kifogásolása nélkül – megjelent.

A költségekről

- 53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásokban részt vevő felek számára a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet 3. cikkének a) és d) pontját, valamint 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha valamely tagállam bíróságához olyan, három kérelmet magában foglaló keresetet nyújtanak be, amely kiskorú gyermek szülei házasságának felbontására, valamint az e gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség és az e gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányul, a házasság felbontásáról döntő bíróság – amely megállapította joghatóságának hiányát a szülői felelősséggel kapcsolatos kérelem tekintetében – mégis joghatósággal rendelkezik az említett gyermek vonatkozásában fennálló tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem elbírálására, amennyiben ez a bíróság egyben az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti, vagy azon bíróság, amely előtt az alperes – e bíróság joghatósága hiányának kifogásolása nélkül – megjelent.

Aláírások